

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI O‘QUVCHI YOSHLARINI -O‘ZBEKISTON XALQI VA QUROLI KUCHLARINING JANGOVAR VA MEHNAT AN‘ANALARI ASOSIDAGI HARBIY-VATANPARVARLIK TARBIYASI”.

Sultonov Sardorbek No‘monjon o‘g‘li
FarDU harbiy ta‘lim fakulteti

An‘analar, ularni kelib chiqishi va shakllanishi.

Bizning mustaqil O‘zbekistonimiz -sayyoramizning eng tinchliksevar davlatlaridan biridir. Bizning asosiy maqsadimiz -iqtisodiy jihatdan kuchli, siyosiy jihatdan mustaqil, xuquqiy demokratik davlat qurishdir.

Mamlakatning ichki xayotida qonunlarni ustuvorligiga, xalq turmush-tarzi farovonligini yanada oshirishga xarakat qilib, -O‘zbekiston Respublikasi tashqi soxada ham boshqa davlatlar bilan yaxshi qo‘shnichilik, o‘zaro hamkorlikka intilib, o‘z kelajagi tomon dadil odimlamoqda.

Shunday bo‘lsada, bizning tevarak atrofimizda davlatimiz mustaqilligini, xalqimizning tinch, osuda xayotini, uning fidokorona yaratuvchanlik mehnatini ko‘ra olmayotgan qora niyatli yovuz kuchlar ham yo‘q emas.

Shuning uchun ham, mamlakatimiz harbiyy kuch-qudratini oshirish, yoshlarni Vatan himoyasiga tayyorlash va ularni harbiy-vatanparvarlik ruxida tarbiyalash muhim vazifalardan biri bo‘lib hisoblanadi. Bu dolzarb vazifalar maktablar, o‘rta maxsus bilim yurtlarida amalga oshirilib, ommaviy tarzda o‘z aksini topishi kerak.

Katta avlodlar tajribasi va an‘analari-bu biz uchun bebaxo merosdir. Prezidentimiz, xukumatimiz bu meroslarni ko‘z qorachig‘imizdek saqlashni, ularni ijodiy jihatdan yanada boyitishga chaqirmoqda. Shunday ekan, an‘analarning o‘zi nima? O‘sib kelayotgan yosh avlod tarbiyasiga, ularning shakllanishiga qanday ta‘siri bor, degan mazmundagi savollar tug‘iladi.

Asrlar davomida ular to‘planib va rivojlanib borib, avloddan-avlodga o‘tib kelgan va ma‘lum bir jamoat guruxlari, sinflar, xalqlarning maqsadlarida, yurish-turish namunalari, axloqiy qoidalar sifatida shakllangan.

Tabiiyki, tarixiy rivojlanishning xar bir davrida turli an‘analar vujudga kelgan, va ular o‘z zamonasining talablari va sharoitlariga to‘la-to‘kis mos kelgan.

Ba‘zi bir manbalarda an‘analarga boshqacharoq ta‘rif berilgan, lekin bu bilan uning umumiy mazmuni va mohiyati o‘zgarmagan. Masalan, an‘ana (lot.-berish) avloddan avlodga o‘tib kelgan ma‘lum bir vaziyatlarda saqlanib qoluvchi ijtimoiy va madaniy meros elementlaridir. Bu yerda an‘analar bo‘lib yurish-turish qoidalari, qadriyatlar, e‘tiqodlar, odatlar va boshqalar keladi. U yoki bu an‘analar xar qanday jamiyatda ham bo‘lib, ular ijtimoiy xayotning barcha ko‘rinishlarida uchrab turadi. An‘analar, ayniqsa dinda keng tarqalgan. Diniy an‘analar odatda, madaniy va ma‘rifiy mazmunda bo‘lib, ular odamlarni insoniy va diniy qadriyatlarini, xalq urf-odatlarini,

udumlarini xurmatlashga va e'zozlashga yoshi ulug'larga va ajdodlarimiz xotirasiga xurmat yuzasidan yondashishga o'rgatadi. Lekin, yana ekstremistik diniy an'analar ham mavjudki, ularning mazmun va moxiyati biz uchun, bizning jamiyat uchun umuman yotdir. Jangari kayfiyatda bo'lgan bunday diniy oqimlar uchun insoniy qadriyatlarni o'zi yo'q va bo'lishi ham mumkin emas.

Yuqorida aytib o'tilgan an'analardan tashqari, xalqimizning jangovar va mexnat an'analari ham borki, ular jamoatchilik va madaniy munosabatlarni rivojlantirishga, yosh avlodni bu shonli an'analarga sadoqat ruxida tarbiyalashga imkon yaratadi.

An'analar o'zgaruvchan bo'lib, ular xech qachon abadiy bo'lmaydi. Ular ma'lum bir tarixiy sharoitlarda vujudga kelib, rivojlanib boradilar. Bu sharoitlarni o'zgarishi yoki yo'qolishi o'z navbatida an'analarni ham o'zgarishiga yoki yo'qolib ketishiga olib keladi. Bunday vaziyatda ular o'rniga boshqa, ba'zan mazmun jixatdan umuman qarama-qarshi bo'lgan an'analar kelishi mumkin.

An'analarning shakllanishi turli xalqlarda xar xil kechishi mumkin. Bu xar bir xalq boshqalarga farqli o'laroq, faqat o'ziga xos bo'lgan tarixiy rivojlanish yo'liga, o'z urf-odatlar va turmush tarziga ega ekanligi bilan tushuntiriladi. Biroq, an'analarning xususiyati va ularning yo'nalishi xar doim ijtimoiy-siyosiy tuzumga bog'liq bo'ladi.

Bizning mamlakatimizning butun tarixi o'zbek xalqini o'z ozodligi va mustaqilligi uchun kurashlardan iboratdir. Agar tarix saxifalarini varaqlasak, biz xalqimizning ajnabiy bosqinchilar, arablar, mo'g'ul-tatarlar, Chor Rossiyasi istilosiga qarshi olib borgan qaxramonona kurashi guvoxi bo'lamiz. Bu kurash sho'rolar xokimiyati davrida ham aslo to'xtamagan. Xalqimizning yetuk, ma'rifatparvar ziyolilari, asl vatanparvar o'g'lonlari hamisha mustaqillik uchun, xalqimizning asriy orzularini ro'yobga chiqarish uchun kurashib kelganlar. Xalqimizning bu ajoyib sifati uning milliy o'ziga xos fazilati bo'lib, uning go'zal an'alaridan bo'lib xisoblanadi.

O'zbekiston xalqi va Qurolli Kuchlarining jangovar an'analari.

Har qanday davlatning tarkibiy bir qismini, uning Qurolli Kuchlari tashkil etadi. Ma'lum bir jangovar tarixga ega bo'lgan xar qanday armiya o'ziga xos bo'lgan an'alarini yaratadi. An'analar qo'shinlar shaxsiy tarkibi tarbiyasining muhim elementi bo'lib, ular o'z aksini vatanga qasamyod, nizomlar, qo'llanmalarda topadi va aksariyat xollarda jangchining jang maydonidagi va tinchlik vaqtidagi xarakatini belgilab beradi.

Jangovar an'analarning qudrati, ularning mafkuraviy negizidadir.

Jangovar an'analar -O'zbekiston Qurolli Kuchlari jangchilarini o'z harbiy burchlarini namunali bajarishga, o'zining xalqi va vataniga vijdonan va sadoqat bilan xizmat qilishga undaydi.

Eslab qoling:

Muxim jangovar an'analar quyidagilar bo'lib hisoblanadi:

vatanga qasamyodga sodiqlik;

ona-vatanga muxabbat;

vatanimizning xar qanday dushmanlari ustidan g'alaba qozonishga qat'iy ishonch; vatan ximoyasiga doimiy shaylik, vatanga qasamyodga, harbiy burchga sodiqlik, ommaviy qaxramonlik namunalari o'tmishdagi ajdodlarimizda bo'lgani kabi, bugungi kunda ham Qurolli Kuchlarimiz jangchilari uchun xarakat me'yor bo'lib qolmoqda. Soxibqiron Amur Temur, Xorazmshox Jaloliddin Manguberdi qo'shinlarida yuzaga kelgan bu ajoyib jangovar an'analar, xozirgi vaqtda -O'zbekiston Qurolli Kuchlari jangchilari tarafidan davom ettirilmoqda va yangi mazmun, yangi xususiyatlar bilan boyitilmoqda.

Jangovar an'analar ichida vatanga qasamyod aloxida o'rin tutadi. U harbiy xizmatchi, yosh jangchining Vatanga sodiqligiga muqaddas qasami xisoblanadi. Vatanga qasamyodning xar bir so'zi jangchiga Ona-yurti, xalqi va Prezidenti oldida mustaqil Vatani, uning suvereniteti va xududiy yaxlitligini ishonchli ximoya qilishga ma'sul ekanligini eslatib turadi. Vatanga qasamyod jangchining qasami sifatida ko'p asrlardan bo'yon mavjud. Agar tariximizga nazar tashlasak, vatanga qasamyodning negizi uzoq o'tmishga borib taqalishining guvoxi bo'lamiz. Masalan, buyuk Soxibqiron Amur Temur qo'shinida shunday udumga amal qilishgan: xar bir harbiy boshliq qo'shin ko'rigi paytida o'z qo'li ostidagilarni Jaxongir xuzurida saf torttirib, unga sodiq bo'lishiga qasam qilishgan. Bunday harbiy qasamlar Bobur, Manguberdi qo'shinlarida ham, boshqa tarixiy davrlarda ham bo'lgan.

Vatanga qasamyod-jangchining o'z mustaqil Ona-Vatani-O'zbekiston Respublikasiga, o'z ona yeri va xalqiga bo'lgan muxabbati bilan uyg'unlashgan. Vatanga, xalqqa va Prezidentga bo'lgan bu muxabbat jangchiga doim hamroxlik qiladi va uning so'nmas yo'lchi yulduzi hisoblanadi.

Xar bir inson xayotida umrbod yorqin iz qoldiradigan ishi, katta taassurot uyg'otib, xotirada qoladigan sana, voqea bo'ladi. Jangchi xayotidagi ana shunday voqealardan biri -bu uning vatanga qasamyod qabul qilishidir.

Vatanga qasamyod qabul qilish-unutilmas voqea. Jangchi Vatani oldida qasamyod qilar ekan, uning sharafini, ozodligi va mustaqilligini ximoyalashga ont ichadi. Ajdodlar ruxi oldida, u oxirgi tomchi qoni qolguncha Vatanning, xalqining, muqaddas o'zbek tuprog'ining sadoqatli o'g'luni bo'lishiga qasamyod qiladi.

Qurolli Kuchlarimizning ajoyib jangovar an'alaridan, yana, o'z harbiy qismiga va jangovar bayroqqa muxabbat, komandirini xurmat qilishi va jangda uni ximoya etish, jangchilarni harbiy maxoratlarini takomillashtirishlariga, harbiy intizomni mustaxkamlashga, ijtimoiy-siyosiy onglilikni oshirishga bo'lgan intilishlari kabi an'analar xisoblanadi. Bu an'analar juda muxim, zarur bo'lgani uchun -O'zbekiston Qurolli Kuchlarining umumharbiy nizomlari talablariga kiritilgan. Bizga yaxshi ma'lumki, harbiy nizomlar qonun kuchiga ega.